

"İbadetteki füturun ve namazdaki kusurun meşâgil-i dünyeviye'nin kesretinden midir? Veyahut derd-i maişetin meşgalesiyle vakit bulamadığından mıdır?" Genişçe izah eder misiniz?

"Acaba sırf dünya için mi yaratılmışsın ki bütün vaktini ona sarf ediyorsun?" Bu cümle, hayalimizi bir anda taziye meclislerine götürür ve o meclislerde sıkça okunun şu âyet-i kerîmeyi hatırlatır:

"Onlar, başlarına bir musibet gelince, 'Biz şüphesiz Allah'a aidiz (Allah içiniz, Allah'ınız) ve şüphesiz ona döneceğiz.' derler." (Bakara, 2/156)

Dünya bizim için yaratıldığına göre, biz dünya için yaratılmış olamayız.

Ahiret de bizim için yaratıldığına göre, biz ahiret için de yaratılmış olamayız.

Biz dünyada da Allah içiniz, ahirette de. Üstat Bediüzzaman Hazretleri dünyanın üç yüzü olduğunu beyan eder ve bunları şöyle sıralar:

"Birinci yüzü Cenâb-ı Hakkın esmasına bakar. Onların nukuşunu gösterir. Mana-yı harfiyle, onlara aynadarlık eder. ..."

"İkinci yüzü ahirete bakar. Ahiretin tarlasıdır, cennetin mezasıdır..."

"Üçüncü yüzü insanın hevesâtına bakan ve gaflet perdesi olan ve ehl-i dünyanın mel'abe-i hevesâtı olan yüzdür..."(1)

Birinci yüze talip olanlar, Allah'ın ahsen-ı takvimde yarattığı ve bütün esmasını kendisinde tecelli ettirdiği en mükemmel mahluk olmanın sefasını sürerler. Bunun yanında dünya tarlasına salih ameller ekmek suretiyle de ahirette ebedî saadete ererler. Sırf dünya için yaratıldıklarını sanan kimseler ise, bu iki yüzden gaflet ederek bütün kabiliyetlerini, imkânlarını ve zamanlarını sadece üçüncü yüze hasretmekle büyük bir hüsrana uğrarlar.

“Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etmeleri için yarattım.” (Zariyat, 51/56)

ayet-i kerimesi de açıkça gösteriyor ki biz **“Allah içiniz.”** O halde, her şeyimizle, dünyanın birinci ve ikinci yüzüne teveccüh etmekle **“lillah için olanlar”** zümresine dâhil olmaya çalışmalıyız.

Ayette geçen **“ibadet”** kelimesine Üstadımız ve birçok tefsir âlimi **“ma’rifet”** manası vermişlerdir. Yani insan bu dünyaya Allah’ı tanımak, ona iman ve ibadet etmek için gönderilmiştir. Dünya ve içindeki her şey insan için, **insan ise iman, marifet ve ibadet için yaratılmıştır.**

Ahsen-i takvimde yaratılan en üstün varlık insandır. İnsanın akli, kalbi ve bütün his dünyası ahiret hesabına görev yapmakta, sahibini ya cennete yahut cehenneme hazırlamaktadır. Sevgi, korku, hırs, haset, şefkat, merhamet, merak, endişe, tevazu, kibir gibi binlerce hissin her birisi insan için hem bir sermaye, hem bir **imtihan vesilesidir.** Kalbi ve akli yanında bütün his dünyasını da Allah’ın emir ve rızası dairesinde kullanabilen kâmil bir mümin, melekleri çok gerilerde bırakan manevi makamlara erer. Bu değerli sermayeleri nefis namına ve isyan yolunda kullananlar ise hayvanlardan aşağı düşmekle kalmaz, bazen şeytanları bile geride bırakacak kadar alçalırlar.

İnsan, iman ve marifetin hadsiz mertebelerinde ilerlemek, kâinat kitabını çok yönlü olarak küllî tefekkür etmekle vazifeli olduğundan cihazları da ona göre verilmiştir.

İnsana verilen bu zengin cihâzât onun marifet ve muhabbetinin artmasına hizmet etmezse, insanın hayvandan üstünlüğü, sadece, daha çok manzara seyretmek ve daha çeşitli şeyleri yemek ve içmekten ibaret kalır.

İnsan her şeye muhtaç yaratıldığı için o şeylerin her birine karşı ruhuna bir istek, bir iştihak konulmuştur. Bunları düşünmesi ve elde etmeye çalışması için de kendisine akıl ihsan edilmiştir. Yani bu duygular sadece hayatın devamı ve rızıklanmak gibi bir iki gayeye münhasır kalmamış, hayatın idamesi yanında tefekkür, hayret, muhabbet gibi binlerle görev de üslenilmiştir.

İnsan hayatı bu dünyadaki bütün servetlerden de kıymetlidir makamlardan da. O halde bu hayat sadece onların kazanılması için verilmiş olamaz. Bu hayat ancak kendinden daha ileri derecede bir hayatın kazanılmasına vesile olabilir. O da Üstat Hazretlerinin ifade ettiği gibi **“taşıyla, toprağıyla hayattar olan dar-ı saadetteki hayattır.”**

"Elbette ahiret senin için dünyadan hayırlıdır." (Duhâ, 93/4)

Dünya niçin yaratılmışsa insan da onun için yaratılmıştır. Güneş, ay yıldızlar niçin yaratılmışlarsa insan da onun için yaratılmıştır. Bitkiler ve hayvanlar niçin yaratılmışlarsa insan da onun için yaratılmıştır. Bütün bu niçin'lerin bir tek cevabı vardır: Allah için; O'nu tanımak ve O'nu tesbih etmek için, esmâsına mükemmel bir ayna olmak için.

“Ben gizli bir hazine idim. Bilinmeye muhabbet ettim ve mahlûkatı yarattım.” (Acluni, Keşfü'l-Hafa, II/132)

hadis-i kudsîsi de her şeyin Allah için yaratılmış olduğunu en açık bir şekilde ders verir. Her canlıda Allah'ın ayrı bir sanatı, ayrı bir mucizesi sergileniyor. **Dünün yumurtaları bugün uçarken veya yüzerken ayrı ayrı isimlere ayna oldukları gibi, dünün nutfeleri bugün koyun olup süt verirken, at olup koşarken ve nihayet insan olup Rabbine iman ve ibadet ederken de ayrı ayrı esmaya ayna olurlar.**

Üstat Hazretleri, bütün canlılar âleminin kendilerine yüklenen fitrî vazifelerini tam olarak yerine getirmelerine peşin bir ücret olarak, onlara belli zevklerin tattırıldığına dikkat çeker. Bir hayvan rızkını yerken **Rezzak** ismine ayna olur, buna karşılık kendisi de o yeme işinden bir lezzet alır. Bu lezzet bu hizmetin peşin ücretidir.

İnsan da Allah'ın bütün ilahi isimlerine en mükemmel ayna olmasına karşılık, hem bütün hayvanlara kumandan olmuş, hem de dünya nimetlerinden, onlara nispeten, çok daha fazla istifade etmiştir. Ancak, bu insan kendisine cüzi irade verilmesiyle de büyük bir imtihana tabi tutulmuştur. Bu imtihani kazandığı takdirde bütün esma tecellilerine, dünyadakiyle kıyaslanmayacak kadar ileri derecede mazhar olacak, saadet diyarında ebedîyen kalma lütfuna erecektir.

Bu büyük şerefe nail olmanın birinci şartı, Allah'ın kulu ve eseri olduğunu bilmek ve o şuurla yaşamaktır. Ve cennet, onun rızası dairesinde ömür geçiren bahtiyar kullar için hazırlanmıştır.

Dünya hayatının geçici, ahiretin ise baki olduğu, dünya nimetlerinin cennet nimetleri yanında gölge kadar zayıf kaldığı düşünüldüğünde, ibadeti terk ederek sadece dünya için çalışmanın ne kadar büyük bir zarar olduğu açıkça anlaşılır.

İnsanı namazdan alıkoyan çok önemi bir faktör de malayaniyattır. Yani, yapılmasında belli bir maksat gözetilmeyen, ne dünyada ne de ahirette bir faydası olmayan boş işler yahut gereksiz konuşmalardır.

Bu konuda Peygamber Efendimizin (asm.) iki önemli ikazı:

“Kişinin malayaniyi terk etmesi İslamiyet’inin kemalindedir.” (Tirmizî, Zühd 11. Ayrıca bk. İbni Mâce, Fiten 12)

“İki büyük nimet zarara uğratılmaktadır: Sıhhat ve boş zaman.” (Buhârî, Rikak 1. Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd 1; İbni Mâce, Zühd 15)

Üstat Bediüzaman Hazretleri de bu konu üzerinde önemle durur ve [Meyvenin Dördüncü Meselesi](#)’nin çokça okunmasını tavsiye eder. Bu risalede verilen çok önemli ders şu iki paragrafta özetlenmiş gibidir:

"Ömür sermayesi pek azdır; lüzumlu işler pek çoktur. Birbiri içinde mütedâhil daireler gibi, her insanın kalb ve mide dairesinden ve ceset ve hane dairesinden, mahalle ve şehir dairesinden ve vatan ve memleket dairesinden ve küre-i arz ve nev-i beşer dairesinden tut, ta zîhayat ve dünya dairesine kadar, birbiri içinde daireler var. Her bir dairede, her bir insanın bir nevi vazifesi bulunabilir. Fakat en küçük dairede en büyük ve ehemmiyetli ve daimi vazife var. ..."

"Fakat büyük dairenin cazibedarlığı cihetiyle küçük dairedeki lüzumlu ve ehemmiyetli hizmeti bıraktırıp lüzumsuz, malayani ve afaki işlerle meşgul eder. Sermaye-i hayatını boş yerde imha eder. O kıymettar ömrünü kıymetsiz şeylerde öldürür."(2)

Dipnotlar:

1) bk. [Sözler, Otuz İkinci Söz, İkinci Mevkif.](#)

2) bk. [Şualar, On Birinci Şua, Dördüncü Mesele.](#)